

۱۱

کار محبوبه کاظمی برای برپایی «موزه رضا مافی»

نگاهی انداخته ایم به آثار هنری که پس از شهادت سردار سلیمانی
و با محوریت شخصیت او خلق شده اند

شکوه شوکت سلیمانی

رونمایی از گریم تازه رضا عطاران

فرهنگ

سه‌شنبه ۲۹ بهمن ۱۳۹۸ ۳ شماره ۵۶۰۳

۱۲

۹ جامعه

پشت صحنه

هنر و اندوه سردار

بعضی روزه‌ها کار کردن سخت می‌شود؛ یعنی شرایط طوری پیش می‌رود که نمی‌توانی راحت بنشیني پشت میزت و بچسبی به کار. حکایت دیروز ما در تحریریه هم همین بود. البته نه این‌که شرایط در تحریریه سخت بود، خیر! برخی روایت‌ها آمدند خودشان را در تحریریه پهن کرده و حواس‌ها را جمع کردند با خودشان بردند.

از آن روایت‌ها که نتیجه‌شان می‌شود این‌که بنشینید یا خودتان به این فکر کنید که خب تا کی می‌خواهی به کار رسانه با حقوق ناچیزش ادامه بدی و به این روایت‌ها به عنوان کلان روایت‌های ثروت نگاهی از دور بیندازی؟ ماجرا از این قرار بود که یکی از دوستان، روایت مردی را در شهرشان تعریف می‌کرد که گنجی یافته بود. حرف توی حرف می‌رفت و دوستان دیگر هم از روایت‌های اکتشاف گنج در روستاها و شهرهای شان می‌گفتند که زندگی برخی را حسابی تکان داده است. خب حالا فکرت را بکنید پس از شنیدن چنین روایت‌های میلیاردی قرار است برگردید پشت میزتان و شروع کنید به کار. خب سخت می‌شود دیگر، اما اینها را که شوخی کردیم؛ کار، گنج ماست! همین قدر لوس و بی‌مزه هستیم، خودمان می‌دانیم!

در صفحه ۹، یعنی همین صفحه‌ای که جمال‌تان به رویش اندر است، به

جشنواره موسیقی فجر پرداخته‌ایم.

به دوره سی‌ونجم آن‌که این روزها با اجرای گروه‌های مختلف در حال برگزاری است، لابد شما هم موافق هستید که تنور این جشنواره چندان گرم نیست. درباره همین نوشته‌ایم و البته فقط بدی‌هایش را نگفته‌ایم. در ستون مقابل نیز از یک نمایشگاه ترکیبی دیدنی و شنیدنی نوشته‌ایم که این روزها در دوطبقه از گالری باروک در حال برگزاری است.

علاوه بر این‌که در همین گزارش صفحه ۹ درباره جشنواره موسیقی از کنسرتی‌که به یاد حاج قاسم سلیمانی اجرا شد، نوشته‌ایم؛ دو صفحه ۱۰ و ۱۱ را هم به فعالیت‌های هنری مرتبط با این شهید سرافراز اختصاص داده‌ایم. از نمایش‌هایی که به یاد او روی صحنه رفته، از جایزه‌ای که در قالب جشنواره فیلم فجر به یاد او اهدا شد، از تابلوهایی که برای شهادت او خلق شد، از قطعاتی که روی آندوه شهادتش ضرب گرفت و...

نرگس آبیار که سال گذشته با «شبی که ماه کامل شد» جایزه‌های جشنواره‌های فیلم فجر را درو کرد، امسال را به استراحت پرداخت تا جشنواره نیز از این فرصت استفاده کند و او برای داوری فیلم‌ها برگزیند. حالا خبر آمده که امروز سه‌شنبه قرار است این بانوی کارگردان ایرانی، جایزه زنان برتر و موفق جهان اسلام را در پاکستان با حضور بانوی اول این کشور دریافت کند. سه چهره دیگر از زنان جهان اسلام نیز قرار است همراه او در این مراسم تقدیر شوند. بچه‌های گروه سینما رفته‌اند سراغ جزئیات خبر و برایشان گزارشی داریم باره نوشته‌اند که در صفحه ۱۲ می‌توانید بخوانیدش.

قاب

شرایط از نگاه هنر

شرایط، عنوان چهارمین فصل از مجموعه نمایشگاهی روزمرگی‌های انسان معاصر است که با شرکت ۱۴ هنرمند و آثاری در قالب‌های چیدمان، ویدئو آرت و عکس در حال برگزاری است. آثار این نمایشگاه در دو طبقه از گالری باروک به نمایش گذاشته شده‌اند. در طبقه اول پس از مواجهه با استیمنت کلی نمایشگاه با اثر نگار ابوالقاسم با عنوان «ما دوباره همدیگر را خواهیم دید» روبه‌رو خواهیم شد. هنرمند با استفاده از تصاویر افراد گمشده درج شده در روزنامه‌ها، پوسترهایی را ساخته و آنها را در سطح شهر قرار داده و پس از مدتی از آنچه بر این پوسترها و عکس‌های آن گذشته ویدئویی ساخته است. این اثر سعی دارد ویران رخ داده برای انسان‌های تصویر شده بر پوسترها و شکل ظاهری پوسترها را نمایش دهد.

کاوه ناصری با اثری به نام «هیچ کس خورشید را به خواب نمی‌بیند» سعی در انتقال این مفهوم دارد که انسان در آغاز خود چیزی را از دست داده و فقدان، سرنوشت محتوم اوست. مهدیه سلطانی با چیدمانی تحت عنوان «بدون عنوان» سعی در بیان این مفهوم دارد که آثار هنری در دوران معاصر از چارچوب و قواعد کلاسیک هنر تهی گشته و گاه در برقراری ارتباط منطقی با مخاطب ناتوانند.

ملیحه قره‌چلو با یک حجم به نام «دازاین» بر این مفهوم تاکید دارد که انسان رستگاری را وفق خویشتن با شرایط می‌داند و به نوعی اعطاف جبری مبتلا می‌شود که او را در تنگنای قراردادهای اجتماعی و قواعد نامتناهی دچار مسخ کرده است.

مستانه کچلو با اثری به نام «آقای نوسی به عمق یک بند انگشت» به این مفهوم اشاره دارد که امروزه انسان‌های معاصر در مواجهه با سیل عظیم اطلاعات به دانیایان کلی بدل شدند که دانش خود را به رخ یکدیگر می‌کشند، غافل از این‌که در دریایی به عمق یک بند انگشت دست و پا می‌زنند، مصومه ششتی و ماه‌نوش شیرزاد با اثر مشترکی تحت عنوان «بی اثر پروانه‌ای» با استفاده از نظریه اثر پروانه‌ای، این مفهوم را بیان می‌کنند که انسان امروز، در تداخل متاثر از حجوم اتفاقات، قادر به واکنش نیست.

در طبقه دیگر، هستی حاجی ابوالحسن با اثری در قالب اینستالیشن و عنوان «بار شاهد بودن» به بیان این مفهوم پرداخته است که انسان معاصر شاهد ناخواسته‌ای است که باید میان اقدام یا بی‌تفاوتی دست به انتخاب بزند. هیراد مصطفوی با اثری به نام «لومن» به بیان سه مفوم انفعال، تنهایی و درماندگی در زندگی انسان معاصر پرداخته است. در این اثر با سازه‌ای روبه‌رو هستیم که در هر وجه آن نمایشگری نصب شده که حاوی تصاویری است با مضامینی چون، انفعال در برابر جزئیات روزمره زندگی، تنهایی به عنوان فضای نجات بخش برای رمزگشایی در دنیای مدرن و در نهایت روزمرگی که یکنواختی‌اش را در تحمیل می‌کند تا متغیرهایش را در پس چهره درماندگی پنهان کند.

سید محمد مسروج با اثری با عنوان «نظاره‌گر» به بیان مفهوم عدم احساس امنیت و شیء‌شدگی انسان معاصر پرداخته است.

نرگس آبیار در پشت صحنه فیلم «شبی که ماه کامل شد»/ عکس: امید صالحی

۱۳

چرا جشنواره موسیقی فجر نتوانست مهم‌ترین رویداد موسیقایی بهمن‌ماه باشد؟

ساز ناکوک جشنواره فجر

حتی در بیلبوردهای تبلیغاتی کنسرت‌ها به این‌که گروه‌ها این شب‌ها در قالب جشنواره موسیقی فجر روی صحنه می‌روند اشاره نمی‌شود

هفته‌ای یاده روزه است؟

اما برگزاری سی‌وپنجمین جشنواره موسیقی فجر، امیدهایی را زنده کرده و نشان داده که می‌توان همچنان به تاثیرگذاری آن بر برخی بخش‌ها چشم دوخت.

کرده‌اید می‌خواهیم بگوییم این ماه، به همین اعتبار، پررونق‌ترین موعد هنر ایران است، سخت در اشتباه هستید. درست است که جشنواره‌های مختلف فجر، حواس‌ها را در این ماه به سینما، تئاتر، موسیقی، هنرهای تجسمی، مد و لباس و شعر جلب می‌کنند، اما این ماجرا هم قابل بررسی است که همه فعالیت‌های هنری موازی با جشنواره‌ها، به‌رکودی عجیب گرفتار می‌آیند. اوج بروز این وضع، به سینما مربوط است؛ جایی که فیلم‌های روی پرده، در ده روز برگزاری جشنواره، به کف فروش خود می‌رسند چون همه تماشاگران ترجیح می‌دهند فیلم‌های به‌نمایش درآمده در جشنواره را تماشا کنند و به دیگر فیلم‌ها به عنوان آثاری در فصل مرده اکران می‌نگرند. نشان به آن‌شان که حالا فیلم «مطرب» که پیش از آغاز سی‌وهشتمین جشنواره فیلم فجر اکران شد و در روزهای برگزاری جشنواره فروش خود را تا حدود زیادی از دست داده بود، حالا و پس از اتمام کار اهالی فجر، دوباره پرفروش شده و حتی رکورد پرفروش‌ترین فیلم تاریخ سینمای ایران را با پشت سر گذاشتن فروش ۳۸ میلیارد و ۴۰ میلیون تومانی فیلم «هزارپا» از آن خود کرده است.

این قاعده تا حدودی درباره دیگر هنرهایی که جشنواره‌ای با عنوان فجر برایشان ترتیب داده می‌شود هم صدق می‌کند. اما در رابطه با جشنواره موسیقی فجر که این روزها با اجرای گروه‌های مختلف در حال برگزاری است، ماجرا طور دیگری است. دیگر اجراهای بیرون از جشنواره در سطح پایتخت به همان کیفیت سابق در حال برپایی هستند و جشنواره سکه‌شان را از رونق نینداخته است. بروز این وضع، بر اساس مقدمه‌ای که آوردیم می‌تواند مثبت و بهینه ارزیابی شود. اما ماجرا را از زاویه‌ای دیگر هم می‌شود دید؛ چرا وقتی جشنواره‌ای برای موسیقی برگزار می‌شود، نمی‌تواند حواس‌ها را آن‌طور که لازم است به خود جلب کرده و دیگر برنامه‌های موسیقی را به حاشیه ببرد؟ مگر جشنواره نیامده تا بگوید مهم‌ترین رویداد مرتبط با فلان هنر در بازه‌ای یک

نکند در موسیقی ماجرا برعکس شده و خود گروه‌های موسیقی ترجیح می‌دهند در تبلیغات اشاره‌ای به این‌که کنسرت‌شان در قالب جشنواره موسیقی فجر قرار است روی صحنه بروند نشود؟

یکشنبه شب، چهارمین شب از جشنواره موسیقی فجر با ۱۱ اجرا از گروه در شش سالن تهران به پایان رسید؛ در این شب اجراهایی با گستره اقلیم‌های ایرانی تا زبان‌های فراتر از مرزهای جغرافیایی به روی صحنه رفتند. این همان تنوعی است که از جشنواره انتظار می‌رود؛ گروه‌های مختلف ایرانی و خارجی با سبک‌های گوناگون، برای پاسخ‌دادن به نیازی وسیع‌تر با سلاقی گوناگون، اما بروید برنامه‌های جشنواره امسال با همین چند سال پیش را مقایسه کنید تا ببینید چقدر از کیفیت گروه‌های خارجی‌که به این رویداد می‌آیند کاسته شده است. هم اسم‌ها کوچک‌تر شده‌اند و هم موسیقی‌ای که ارائه می‌دهند گاه در شان جشنواره‌ای به نام فجر نیست.

یکی دیگر از اتفاق‌های عجیب جشنواره موسیقی فجر سی‌ونجم تا این‌جای کار، مربوط است به اتفاقی که در یکی از اجراهای بخش موسیقی مقامی و محلی جشنواره افتاد؛ شامگاه یکشنبه ۲۷ بهمن سالن سوره حوزه هنری که امسال نیز بیشتر میزبان اجراهای بخش موسیقی نواحی سی و پنجمین جشنواره موسیقی فجر است، میزبان گروه‌هایی از ترکمن صحرا و کردستان (دالاهو) بود.

آن‌طور که ایستنا خبر داده، در وقت تنفس بین اجرای گروه‌ها وقتی مخاطبان حاضر در سالن، در فضای لابی، با تراکت‌های روی میز مخصوص بروشورهای گروه‌های موسیقی مواجه شدند، با همین تصور تصمیم گرفتند از آنها استفاده کنند، اما واقعیت این بود که برگه‌های موجود، تراکت‌های تبلیغاتی یک ائتلاف خاص حاضر در انتخابات مجلس شورای اسلامی بود. هر چند شواهد گویای آن نبود که این برگه‌های تبلیغاتی، سازمان یافته یا با اطلاع مسئولان سالن در آنجا قرار گرفته بودند اما به هر حال، نفوذ تبلیغات و سوء استفاده سیاسی، تا گلوگاه هنر و بیخ متن جشنواره موسیقی فجر، برای علاقه‌مندانی که با هدف استفاده از موسیقی مقامی در سالن سوره حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی حضور یافته بودند، تعجب‌آور و ناخوشایند بود. [✚](#)

یاد حاج قاسم در فجر موسیقی

شهادت سردار سلیمانی با این‌که تنها چند روز پیش از آغاز جشنواره‌های هنری فجر روی داد، اما دست‌اندرکاران این جشنواره‌ها به سرعت به فکر این افتادند که در ثا و بزرگداشت این شهید کاری صورت دهند. اهالی فیلم فجر که جایزه‌ای ویژه به نام او تدارک دیدند. فجری‌های تئاتر هم چند نمایش خیابانی به یاد حاج قاسم اجرا کردند. برای جشنواره موسیقی فجر هم پیشنهاد شد که بخشی به عنوان جایزه حاج قاسم افزوده شود. این پیشنهاد را ماه گذشته سیدمحمد میزمانی از آهنگسازان کشورمان پیش روی مدیران برگزاری جشنواره موسیقی فجر گذاشت اما ظاهراً مسؤولان جشنواره نتوانستند در این فرصت اندک چنین جایزه‌ای را طراحی کنند. اما جشنواره موسیقی فجر، خالی از یاد حاج قاسم نیز نبوده است. همان روز نخست برگزاری رسمی جشنواره، ارکستر صداوسیمای به یاد او روی صحنه رفت و قطعه «تشییع پیکر سهراب» را اجرا و آن را به مقام شهید سردار قاسم سلیمانی تقدیم کرد. ارکستر سمفونیک صدا و اوایلین اجرای جشنواره موسیقی فجر در تالار وحدت را به خود اختصاص داده بود. آن روز به رهبری آرش امینی و با حضور نوازنده مطرح روسی اولین اجرای رسمی سی و پنجمین جشنواره موسیقی فجر را برگزار کرد و به نوعی افتتاح رسمی جشنواره موسیقی فجر با تقدیم اجرای قطعه «تشییع پیکر سهراب» به شهید سلیمانی انجام پذیرفت. قطعه «تشییع پیکر سهراب» اثری از لوریس چکناواریان است.